

РОЗПОРЯДЖЕННЯ

Голови Верховної Ради України

м. Київ

№ 1317 «07» жовтня 2005 року

За вагомий особистий внесок у розвиток вітчизняної науки і освіти, заснування провідних всесвітньовідомих наукових шкіл, розробку екологічно чистих новітніх технологій та впровадження їх у господарство, багаторічну сумлінну працю, високий професіоналізм нагородити:

Почесною грамотою Верховної Ради України

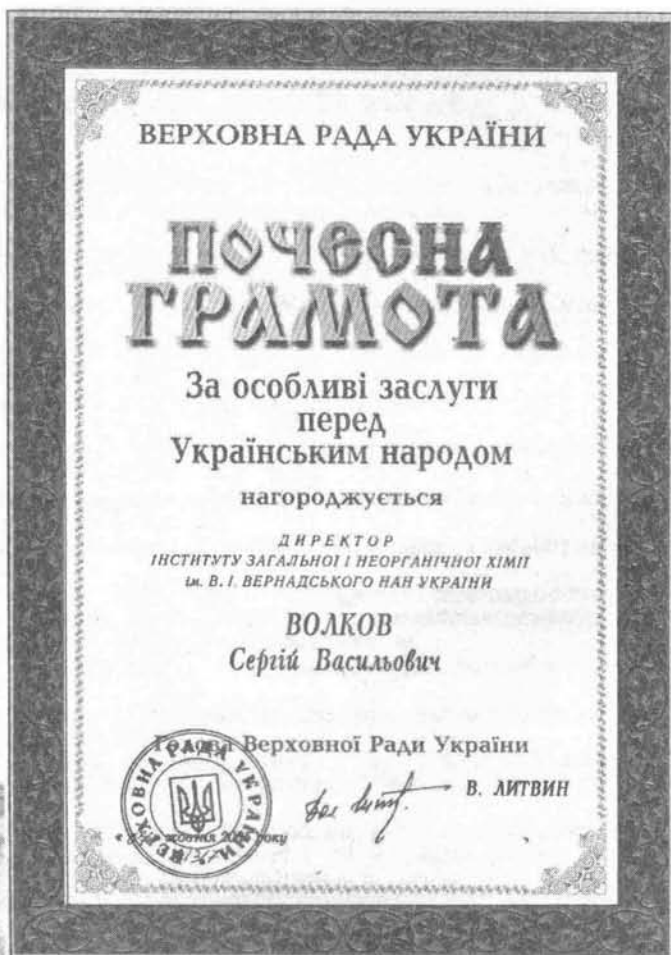
ВОЛКОВА

Сергія Васильовича –

директора Інституту загальної і неорганічної хімії ім. В.І. Вернадського НАН України, доктора хімічних наук, професора

Голова Верховної Ради
України

В. ЛИТВИН

Редколегія Українського хімічного журналу разом із авторами цього випуску — представниками наукової школи С.В. Волкова щиро вітають дорогого ювіляра — Головного редактора журналу й свого Вчителя зі славетним 70-річчям і 46-річчям плідної наукової та науково-організаційної діяльності.

У цьому номері представлені статті деяких із численних учнів Сергія Васильовича, які працюють разом із ним у лабораторії та інституті на протязі багатьох років, а також учнів, що продовжують і розвивають традиції наукової школи С.В. Волкова у закордонних (Росія, Грузія, США, Австрія, Данія, Франція) та інших вітчизняних установах.

16 листопада виповнилось сімдесят років відомому вченому в галузі фізико-неорганічної хімії, хімії йонних розплавів, високотемпературної координаційної хімії та лазерної хімії, доктору хімічних наук, професору, академіку НАН України Сергію Васильовичу Волкову.

Після закінчення в 1959 р. інженерного фізико-хімічного факультету Московського хіміко-технологічного інституту ім. Д.І. Менделєєва С.В. Волков був запрошений до Інституту загальної та неорганічної хімії АН УРСР, де найбільш повно проявився його талант дослідника і де він пройшов шлях від інженера до директора інституту, від аспіранта — до академіка.

Коло наукових інтересів С.В. Волкова надзвичайно широке: він створив всесвітньо відомий науковий напрям та школу з високотемпературної координаційної хімії (спектроскопія, будова, термодинаміка, реакційна здатність), як у розплавах, так і в парах, неводних розчинниках, у плазмених умовах; відкрив металокомплексний каталіз у розплавах (пряме окиснен-

ня метану в формальдегід, метанол); створив єдину класифікацію всіх хімічних реакцій у розплавлених солях; встановив закономірності утворення йонних рідких кристалів на основі алканоатів і сформулював критерії та правило йонної мезогенності; виявив новий клас оптично анізотропних мезоморфних стекел; синтезував і вивчив новий клас летких та термостабільних похідних β -дикетонатів *sp*-, *d*- та *f*-металів для газо- та гетерофазних процесів одержання функціональних матеріалів і плівок.

Під керівництвом С.В. Волкова вперше в Україні були розпочаті дослідження лазерохімічних реакцій та процесів; розвинута квантова хімія координаційних сполук у конденсованому стані, розроблена теорія квантових переходів-переносів електрону та вібронних ефектів у комплексах різного складу і симетрії та ін. З усіх цих проблем С.В. Волковим з колегами опубліковані монографії, серед яких "Координационная химия солевых расплавов", "Спектроскопия расплавленных солей", "Квантовая химия координационных

конденсированных систем", "Electron Structure & High Temperature Chemistry of Coordination Compounds", "Термодинамические свойства солевых расплавов" та інші.

Сьогодні С.В. Волков активно розвиває нові підходи у створеній ним новій фізико-неорганічній хімії, в тому числі особливо чистих речовин, з функціонального шляху розвитку гетерогенно-гетерофазної координаційної хімії, "green"-хімії, перспективної хімії метастабільного стану речовини (нанохімія та ін.).

Разом з колегами ним створені екологічно чисті технології: халькогенгалогенідна сольватометалургія золота, платинових та розсіяних металів (синтезовано більше 200 нових халькогенгалогенідів металів); хімія і технологія особливо чистих елементів; синтезовані наноструктурні фулереноподібні матеріали, нанотрубки та кластерні вуглецьвмісні сполуки з трьохвимірною фрактальною будовою; розроблені нові методи синтезу і синтезовані нові фталоціанінові та порфіринові супрамолекулярні системи. Ці питання висвітлені ним в монографіях: "Химия и технология высокочистых металлов и металлоидов", "Green Industrial Applications of Ionic Liquids", "Холодне горіння", "Modern Hydrogen Energetics & Ecology", "Molten Salts: From Fundamental to Applications".

С.В. Волков — автор та співавтор понад 1000 робіт, в їх числі 15 монографій (4 зарубіжних англійських) та 80 винаходів. Результати досліджень вченого увійшли в світову енциклопедичну та довідкову літературу, широко цитуються у вітчизняній та зарубіжній пресі. Він представляв нашу країну на 89 міжнародних та всесоюзних фахових з'їздах, конференціях, у тому числі на конгресах IUPAC, Менделєєвських з'їздах, міжнародних конференціях ICCS, ISE, ICS, EUCHEM.

Творче життя С.В. Волкова — це приклад патріотичного, самовідданого служіння науці, взірць для наукової молоді. Він виховав велику групу спеціалістів, достатньо відомих у нашій країні та за кордоном. Представники наукової школи С.В. Волкова, серед яких 40 докторів та кандидатів наук, плідно працюють разом зі своїм Учителем у рідному інституті, а також в інших наукових, учбових та промислових центрах України, Росії, Грузії, США, Австрії, Данії, Франції, Угорщини, Італії. Керуючи аспірантами, розвиваючи у молоді дисциплінованість та вимогливість до себе, навички ретельного проведення дослідження та глибокого вивчення хімічної літератури,

він заслужив любов та шану своїх вихованців.

Наукову діяльність С.В. Волков органічно поєднує із науково-організаційною — як директор Інституту загальної та неорганічної хімії ім. В.І. Вернадського НАН України (з 1992 р.), головний редактор Українського хімічного журналу (до речі, з 46 років трудової діяльності 27 років він входить до складу редколегії, з 1989 року — заступник, а з 1993 — головний редактор), член Експертної ради з хімії Комітету по державним преміям України в галузі науки і техніки, член наукових рад цільових комплексних програм наукових досліджень НАН України, біля 7 років очолював Експертну раду з проблем хімії ВАК України та ін. Особливу увагу Сергій Васильович приділяє роботі наукової ради з проблеми "Неорганічна хімія" НАН України, в якій він вже понад 30 років, а починаючи з 1998 року — активно її очолює.

С.В. Волков входить до складу української секції IUPAC, Міжнародного електрохімічного товариства, Міжнародного комітету з розплавів Королівського хімічного товариства Великобританії, Консультативної ради СНД з проблем надчистих хімічних речовин, є членом редколегії журналу "Plasmas & Ions", бере участь у роботі оргкомітетів багатьох міжнародних конференцій та симпозіумів, а також є співкерівником інститутів і робочих зустрічей NATO ARW і NATO ASI. Він читає лекції в master-школах, університетах — Парижському, Токійському, Падуї, Лінгбі (Данія) та інших, керує виконанням науково-дослідних проектів за міжнародними програмами.

Діяльність академіка С.В. Волкова як ученого високо оцінена державою. Він має високе звання Заслуженого діяча науки і техніки України, є лауреатом Державної премії України в галузі науки і техніки, іменних премій ім. Л.О. Чугаєва АН СРСР, ім. Л.В. Писаржевського АН УРСР, ім. О.І. Бродського НАН України, є кавалером ордена князя Ярослава Мудрого (V ст.).

Сергій Васильович — високоерудована, талановита, надзвичайно працьовита і вимоглива до себе людина, але в той же час допитлива до знання, літератури й мистецтва, має гарне почуття смаку. Свій ювілей він зустрічає у повному розквіті творчих сил, задумів і планів, спрямованих у майбутнє хімічної науки, в колі талановитих учнів, колег, родини й друзів.

Наукова громадськість щиро вітає Сергія Васильовича зі славним ювілеєм, бажає йому міцного здоров'я, творчого довголіття, нових успіхів та звершень.